

26.2.2015

Kokousmuistio 2/2015

Aika 25.2.2015 klo 8.00–9.30

Paikka Pääministerin virka-asunto Kesäranta

Läsnä Alexander Stubb, puheenjohtaja
Antti Rinne, varapuheenjohtaja
Fjäder Sture
Haglund Carl
Ihalainen Lauri
Järventaus Jussi
Liikanen Erkki
Lyly Lauri
Marttila Juha
Palola Antti
Penttilä Risto E.J.
Räsänen Päivi
Viitanen Pia
Hetemäki Martti (at)
Kaltio Maarit (at)
Pekkarinen Jukka (at)
Sinko Pekka (s)

1 Kokouksen avaus

Pääministeri avasi kokouksen klo 8.00 ja totesi asialistalla olevan EKP:n tuoreet rahapoliittiset päätökset sekä sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituskehysten vaihtoehdot. Aiheista alustavat pääjohtaja Erkki Liikanen Suomen Pankista ja talouspolitiikan koordinaattori Jukka Pekkarinen valtiovarainministeriöstä.

Varsinaisten kokousaiheiden lisäksi valtiovarainministeri selosti euroryhmän tuoreen, Kreikan tukiohjelman pidennystä koskevan päätöksen sisältöä ja taustoja. Päätös sisältää mm. verotusta, säästöjä ja korruption kitkemistä koskevia tavoitteita, jotka Kreikan täytyy konkretisoida huhtikuun loppuun mennessä. Yksityistämishjelma jatkuu. Päätös mahdollistaa myös joidenkin Kreikan uudelle hallitukselle tärkeiden uudistusten toteuttamisen edellyttäen etteivät ne vaaranna yleistä talouskehitystä.

2 EKP:n tuoreet rahapoliittiset päätökset

Erkki Liikanen tarkasteli esityksessään EKP:n tuoreiden rahapoliittisten päätösten taustaa ja tavoitteita sekä markkinareaktioita ja vaikutuksia (liite 1). Rahapolitiikan toimintaympäristö euroalueella on haastava: inflaatio tulee pysymään vaimeana ja pidemmän aikavälin talousnäkyymiin ja geopolitiikkaan liittyy epävarmuuksia. Hintojen laskun kiihtyminen nostaisi reaalikorkoja, koska nimelliskorot ovat jo saavuttaneet alarajansa. Deflaatiokierteen riski on olemassa, vaikka se ei ole perusskenaario.

Tammikuussa 2015 päätetty laajennettu osto-ohjelma täydentää EKP:n jo aiemmin käyttöön ottamia epätavanomaisia toimia kuten negatiivista talletuskorkoa ja yksityisten velkapapereiden suoria ostoja. Nyt osto-ohjelmaan sisällytetään myös valtioiden ja valtiosidonnaisten laitosten joukkolainoja, joita ostetaan jälkimarkkinoilta suhteessa maan kokoon. Kyse on rahapolitiisesta toimenpiteestä, ei valtioiden suorasta rahoittamisesta.

Määrällinen keventäminen vapauttaa pankkien taseisiin tilaa luotonannolle, alentaa reaalikorkoa, vahvistaa taloudenpitäjien luottamusta tulevaisuuteen ja lisää kokonaiskysyntää eri kanavien kautta. Osto-ohjelmaan liittyvällä viestinnällä tulevasta rahapolitiikasta on merkittävä rooli kokonaisvaikutuksessa. Ilmoitus laajennetusta osto-ohjelmasta pysäytti euroalueen inflaatio-odotusten alenemisen, euron vaihtokurssi heikentyi ja osakekurssit nousivat. Myös valtiolainojen korot kääntyivät laskuun.

3 Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituskehysten vaihtoehdot

Jukka Pekkarinen esitteli sosiaali- ja terveystalouden budjettikehysten valmistelleen työryhmän loppuraportin keskeistä sisältöä (liite 2). Julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvän menettelyn keskeinen tarkoitus on tehostaa sote-alueiden rahoituksen säätelyä valtakunnallisella tasolla ja hillitä menojen kasvua.

Työryhmä esittää sote-budjettikehyselle kahta vaihtoehtoista ratkaisumallia, joista toinen olisi lakisääteisesti sitova ja toinen perustuisi kuntien informaatio-ohjaukseen. Molemmat mallit rakentuvat nykyisen peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän pohjalle ja nivoutuvat osaksi vuonna 2015 käyttöön otettavaa julkisen talouden suunnitelmaa.

Vaikka työn taustalla on ollut hallituksen alkuperäinen sote-lakiesitys, sen keskeiset havainnot ja ehdotukset ovat sovellettavissa myös muihin hallintomalleihin, joissa kustannusvastuu säilyy viime kädessä kunnilla. Jatkon kannalta keskeisiä ratkaistavia ongelmia ovat muun muassa huomattavat erot toteutuneiden ja laskennallisten kuntakohtaisten menojen välillä sekä valtionosuusjärjestelmän kehittäminen ohjaavammaksi.

4 Keskustelu

Alustuksien pohjalta käydyssä keskustelussa nousi esiin muun muassa seuraavia näkökulmia ja kysymyksiä:

- Kreikan hallituksen lausunnot ovat olleet omiaan syventämään maan taloudellista ahdinkoa mm. pankkeihin kohdistuvan talletuspaon kautta. Olennaista on miten nyt sovittu ohjelma konkretisoituu toimenpiteiksi.
- Rahapolitiikan löysentämiseen liittyy lähtökohtaisesti jonkinasteinen riski ylikuumenemiselle ja kuplille. Tämä korostaa ns. makrovakausvälineiden merkitystä. Näihin on Suomessakin syytä kiinnittää jatkossa huomiota.
- Keskuspankit eivät voi suoraan pakottaa pankkeja lisäämään yritysten rahoittamista. Nyt käynnistetyt toimet tekevät siitä kuitenkin pankeille entistä houkuttelevamman vaihtoehdon.
- Sote-budjettikehysten valmistelu tulisi kytkeä yhteen rahoituksen ja mm. sen monikanavaisuutta parhaillaan pohtivan työryhmän työn kanssa.
- Yksi keskeinen ongelma Suomessa on, että sote-palveluiden käytön voimakas eriytyminen ja keskittyminen itse asiassa niitä vähiten tarvitseville.
- Työterveyspalveluiden laajamittainen käyttö selittää osin suuria eroja laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten välillä.

- Sote-uudistuksen yksi keskeinen elementti on perusterveydenhuollon ja erityis-sairaanhoidon välisen raja-aidan poistuminen. Kaavailtu yksitasoinen aluemalli vaatii pidemmällä tähtäimellä kuntien roolin ja aluehallintomallin kokonaisvaltaista uudelleen harkintaa.

5 Kokouksen päättäminen

Talousneuvoston maaliskuun kokous pidetään keskiviikkona 11.3.2015 klo 7.45 pääministerin virka-asunto Kesärannassa (huom. varhennettu ajankohta). Aiheena on "Talouspolitiikan linjavalinnat ensi vaalikaudella -selvityshankkeen loppuraportti. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 9.30.

Pekka Sinko
talousneuvoston pääsihteeri